

Krk, gradske fortifikacije

Svaka je postaja označena križem, rednim brojem i natpisom koji tumači ikonografski sadržaj. Sve važnije crkve i kapele u nas imaju k. p. Većinom su to oleografije iz XIX/XX. st., ali ima i vrijednih ostvarenja u ulju na platnu ili u reljefu: k. p. u crkvi Sv. Leonarda u Kotarima kraj Samobora (ulje na platnu iz XVIII. st.), u crkvi Male braće u Dubrovniku (XVIII. st.), te više radova suvremenih umjetnika.

U XVIII. st. postaje križnoga puta se podižu i u malim kapelicama koje se nižu po obronku brežuljka. Takvo se mjesto zove *kalvarija*. Najpoznatija takva kalvarija nalazi se ispred crkve Sv. Franje Ksaverskoga u Zagrebu, podignuta sred. XVI. st.; sadašnje kapelice je projektirao Ćiril Iveković 1923. Važne su još kalvarije u Požegi, Novom Vinodolskom, Senju (samo dvanaest postaja), te kalvarija u Mariji Bistrici, gdje je svaku postaju radio drugi kipar.

A. Bad.

KRIŽOVLJAN RADOVEČKI, selo SZ od Varaždina. U parku dvorac s kasnorenasansnim dovratnikom; nekoć zaštićen opkopom i pokretnim

Krk, crkva Sv. Dunata

mostom. Bio je sjelo obitelji Bakić de Lak (nad vratima grb); potom ga drže Pásthory i Várady. Crkva Sv. Križa iz XVII. st. s mrežistem na gotičkim prozorima ima i renesansne elemente. U njoj su grobnice obitelji Pásthory. U obližnjem Lovrečanu na brdu je kasnogotička kapela Sv. Lovre s osmerokutnim zvonikom (1738?) i baroknim oltarom.

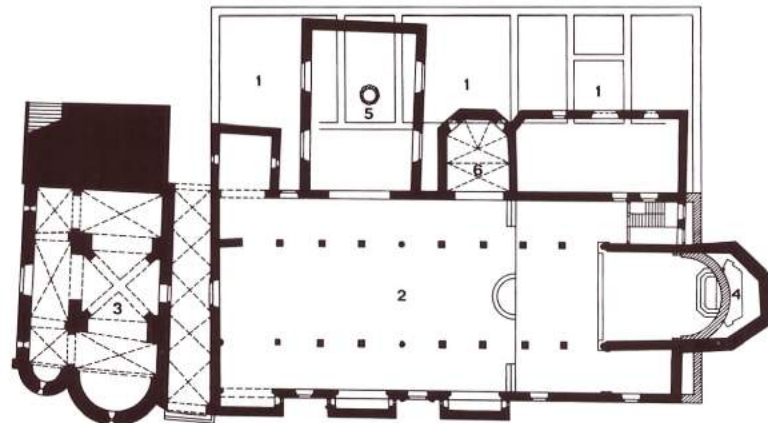
LIT.: T. Đurić i D. Feletar, Stari gradovi i dvorci sjeverozapadne Hrvatske, Čakovec 1971, str. 71–72.

A. Ht.

KRK, gl. grad istoimenoga otoka. Bio je urbanizirano naselje još u antici. U poč. IV. st. jedan ga natpis spominje kao »splendidissima civitas Curictarum«. Naš naziv Krk oblikovan je u neposrednu kontaktu hrv. migracije s još živom ant. tradicijom (*Curicum*, *Curicta*), dok je mlađi naziv *Vecla*–*Vegla*–*Veglia* (u značenju »Stari« grad) stvorio srednjovj. romanizam. Uz epigrafiku, novac i sitne predmete, iz rim. su doba ostaci zida kraj franjevačkoga samostana i terme s hipokaustom i mozaicima, što su ih otkrila iskapanja 1960–61. U tim iskapanjima utvrđena je i prva faza gradnje katedrale u V–VI. st., kada je nad ostacima terma izgrađena trobrodna bazilika s interpoliranom srednjom apsidom. Uz sjev. brod katedrale izgrađen je baptisterij s poligonalnom piscinom. Današnja katedrala rezultat je višekratnih obnova i dogradnja. U kapitelima su zastupana stil-ska razdoblja od kasne antike do romanike (i gotike). Među spolijima otkriveni su pluteji sa zreloom pleternom ornamentikom. Na pročelje katedrale priljubila se u smjeru S–J dvokatna romanička bazilika Sv. Kvirina, građevina monumentalnoga sklada u ritmizaciji unutrašnjega prostora, u fakturi i plastičnoj obradi vanjskoga plašta. U prizemlju, ukriženim svodnim pojasima pojačani su svodovi traveja srednjega broda; prostor koji bi pripadao lijevomu brodu služi kao javni prolaz (uz pročelje katedrale) i poklapa se vjerojatno s rim. cardom.

U predromanici sagrađene su crkve Sv. Lovre (trobrodna porušena benediktinska opatija) kraj grada, Sv. Dunata u puntarskoj uvali (križni

Krk, tlocrt katedralnoga kompleksa: 1. ostaci antičkih terma, 2. katedrala Sv. Marije, 3. crkva Sv. Kvirina, 4. apsida iz V–VI. st., 5. ranokršćanska krstionica, 6. kapela Sv. Barbare

tlocrt, kupola, trompe) i Sv. Krševan nad uvalom Čavlenom (križni tlocrt, tri apside, kupola s ukriženim svodnim pojasima). *Gospa od zdravlja* (prvotno opatija Sv. Mihovila) ranoromanička je bazilika sa zvonikom na pročelju. Potkraj XIII. st. grade franjevci po tal. uzoru jednobrodnu gotičku crkvu otvorena krovšta, a u drugoj pol. XV. st. Frankopani unose kontinentalne oblike u tlocrt (polovica osmerokuta) i u mrežasti rebrasti svod svoje kapele Sv. Vida. Sistem gradskih fortifikacija potječe iz različitih epoha: kula kvadratična tlocrta (1191) na Kamplinu, zidovi i bastioni uz more (za Nikole Frankopana, 1407), cilindrična kula u kompleksu Kneževa dvora, obnovljena gradska vrata i zidovi (mlet. gradnje XV–XVI. st.). — U gotičku plastiku katedrale ubrajaju se raspela, *Bl. Dj. Marija s djetetom* i frankopanska srebrna pala majstora P. Kolera iz 1477. Monumentalni sakristijski ormari i propovjedaonica u katedrali djelo su riječkoga drvorezbara M. Zierera (1696. i 1704). Od slikarskih djela ističu se fragment romaničkih zidnih slika u crkvi Sv. Kvirina, poliptih iz Sv. Lucije (Paolo Veneziano) u biskupiji, *Polaganje u grob* G. A. Pordenonea, četiri slike C. Taske (1706), tri slike N. Grassija (1712–21) te pala F. Zugna u katedrali i oltarna slika (B. Licinio) kod franjevaca.

LIT.: I. Žic, Ubikacija rimskog groblja i neke druge građevine u Krku, Bulletin JAZU, 1962, 1–2. — A. Faber, Antički bedemi grada Krka, VjAHD, 1963–65. — A. Mohorovićić, Nalazi mozaika s ornamentalnim i figuralnim motivima u gradu Krku, Bulletin JAZU, 1964, 1–2. — Isti, Novootkriveni nalazi antičkih terma, oratorija i starokršćanske bazilike u gradu